

TAAMEI HAMITZVOT

(1) רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ח

ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו, ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול. בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה... קל וחומר למצוה שחקק לנו הקדוש ברוך הוא שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן, ולא יחפה דברים אשר לא כן על השם ולא יחשוב בהן מחשבתו כדברי החול, הרי נאמר בתורה ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם, אמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה לחוקים כמשפטים... והמשפטים הן המצוות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה ידועה כגון איסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב ואם, והחוקים הן המצוות שאין טעמן ידוע, אמרו חכמים חוקים חקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן, ויצרו של אדם נוקפו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלח, וכמה היה דוד המלך מצטער מן המינים ומן העכו"ם שהיו משיבין על החקים, ... וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן, אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא, והקדימה תורה ציווי על החוקים, שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

(2) ספר הכוזרי מאמר ב אות כו

ואינני גוזר חלילה שהכונה מהעבודה הזאת הוא הסדר הזה אשר זכרתי, אבל מה שהוא יותר נפלא ונעלה ושהיא תורה מאת האלהים יתברך, ומי שקבלה קבול שלם מבלי שיתחכם בה בשכלו, הוא מעולה ממי שיתחכם בה וחקר, אך מי שנטה מהמדרגה העליונה ההיא אל המחקר, טוב שיוציא בהם מוצאי החכמה משיעזבם לסברות רעות ולספקות מביאות אל אבדון.

(3) תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קטו עמוד א

משנה. אלמנה, בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה - אין ממשכנין אותה, שנאמר +דברים כ"ד+ ולא תחבל בגד אלמנה.

גמרא. תנו רבנן: אלמנה, בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה - אין ממשכנין אותה, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עשירה - ממשכנין אותה, ענייה - אין ממשכנין אותה, שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה. למימרא דרבי יהודה לא דריש טעמא דקרא, ורבי שמעון דריש טעמא דקרא? והא איפכא שמעינן להו, דתניא: ולא ירבה לו נשים, רבי יהודה אומר: מרבה הוא, ובלבד שלא יהו מסירות את לבו. רבי שמעון אומר: אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה, אם כן מה תלמוד לומר +דברים י"ז+ ולא ירבה לו נשים - אפילו כאביגיל! - לעולם רבי יהודה לא דריש טעמא דקרא, ושאיני הכא דמפרש קרא, ולא ירבה לו נשים ולא יסור, מאי טעמא לא ירבה לו נשים - משום דלא יסור. - ורבי שמעון: מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא - לכתוב רחמנא לא ירבה ולא בעינן לא יסור, ואנא ידענא: מאי טעמא לא ירבה - משום דלא יסור, לא יסור דכתב רחמנא למה לי? אפילו אחת ומסירה את לבו - הרי זה לא ישאנה.

(4) ויקרא פרק יח פסוק ד

אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בְּהֵם אֲנִי יִקְוֶה אֱלֹהֵיכֶם :

(5) תלמוד בבלי מסכת יומא דף סז עמוד ב

תנו רבנן : +ויקרא יח+ את משפטי תעשו - דברים שאלמלא (לא) נכתבו דין הוא שיכתבו, ואלו הן : עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים, וגזל, וברכת השם. ואת חקתי תשמרו - דברים שהשטן ואומות העולם משיבים עליהן, ואלו הן : אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע, ושעיר המשתלח. ושמה תאמר מעשה תוהו הם - תלמוד לומר +ויקרא יח+ אני ה' - אני ה' חקקתי, ואין לך רשות להרהר בהן.

(6) רש"י ויקרא פרק יט

(יט) את חקתי תשמרו - ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר :

RAMBAM GUIDE FOR THE PERPLEXED SECTION III CHAPTER XXXI

THERE are persons who find it difficult to give a reason for any of the commandments, and consider it right to assume that the commandments and prohibitions have no rational basis whatever. They are led to adopt this theory by a certain disease in their soul, the existence of which they perceive, but which they are unable to discuss or to describe. ...According to the theory of those weak-minded persons, man is more perfect than his Creator. For what man says or does has a certain object, whilst the actions of God are different; He commands us to do what is of no use to us, and forbids us to do what is harmless. Far be this ! On the contrary, the sole object of the Law is to benefit us. Thus we explained the Scriptural passage, "for our good always, that He might preserve us alive, as it is this day" (Deut. vi. 24). ...But the truth is undoubtedly as we have said, that everyone of the six hundred and thirteen precepts serves to inculcate some truth, to remove some erroneous opinion, to establish proper relations in society, to diminish evil, to train in good manners or to warn against bad habits. All this depends on three things: opinions: morals, and social conduct.

(7) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד ב

ואמר רבי יצחק : מפני מה לא נתגלו טעמי תורה - שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם. כתיב +דברים י"ז+ לא ירבה לו נשים, אמר שלמה : אני ארבה ולא אסור, וכתיב +מלכים א' י"א+ ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו. וכתיב +דברים י"ז+ לא ירבה לו

סוסים, ואמר שלמה: אני ארבה ולא אשיב וכתוב +מלכים א' י"א /י" + ותצא מרכבה ממצרים בשש וגו'.

(8) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד ב

ואמר רבי יצחק: מפני מה לא נתגלו טעמי תורה - שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם. כתיב +דברים י"ז+ לא ירבה לו נשים, אמר שלמה: אני ארבה ולא אסור, וכתוב +מלכים א' י"א+ ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו. וכתוב +דברים י"ז+ לא ירבה לו סוסים, ואמר שלמה: אני ארבה ולא אשיב וכתוב +מלכים א' י"א /י" + ותצא מרכבה ממצרים בשש וגו'.

(9) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לה עמוד א

דאמר עולא: כי גזרי גזירתא במערבא, לא מגלו טעמא עד תריסר ירחי שתא, דלמא איכא איניש דלא ס"ל ואתי לזלזולי בה.

רש"י מסכת עבודה זרה דף לה עמוד א

דלמא איכא - דלית ליה ההוא טעמא ולא בדיל מיניה ומזלזל בה אבל השתא דלא מגלו טעמא דמלתא בדלי מיניה כ"ע דסברי קמו רבנן במלתא דאתי מיניה חורבא ואנן הוא דלא בקיאינן בטעמא.